

धनकुटा नगरपालिका
लैङ्गिक हिंसा रोकथाम तथा प्रतिकार्यका लागि एकिकृत सेवा पहुँच परियोजना (IGBVRN)
मनोसामाजिक परामर्शकर्ता कार्यशर्त

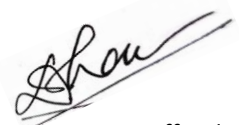
१. पृष्ठभूमि :

लैंगिक हिंसा सम्बोधन सधैं नेपाल सरकारको उच्च प्राथमिकतामा राखेको विषय हो । लैंगिक विभेदको एक स्वरूपमा रहेको लैंगिक हिंसा मानव अधिकार को गम्भीर उल्लङ्घन हो । यसले विशेषतः महिला र किशोरीको जीवनमा नकारात्मक असर पार्ने गरेको छ । नेपालको संविधानको धारा ३८(३) मा रहेको महिलाको हक अन्तर्गत - "महिला विरुद्ध धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक परम्परा, प्रचलन वा अन्य कुनै आधारमा शारीरिक, मानसिक, यौनजन्य, मनोवैज्ञानिक वा अन्य कुनै किसिमको हिंसाजन्य कार्य वा शोषण गरिने छैन । त्यस्तो कार्य कानून बमोजिम दण्डनीय हुनेछ र पीडितलाई कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति पाउने हकहुनेछ"- भनी उल्लेख गरेको छ । नेपाल संयुक्त राष्ट्र संघीय महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका विभेद उन्मुलन गर्ने महासन्धि, १९७९ को पक्ष राष्ट्र हो । संवैधानिक तथा अन्तराष्ट्रिय दायित्व र कानुनी दायित्व पूरा गर्दै लैंगिक हिंसाको न्यूनीकरण तथा अन्त्यका लागि विभिन्न कानूनहरु पारित गरि नीति निर्माण र कार्यक्रमहरु संचालन भईरहेको छन् ।

सोहीँ आवधिक योजनाले लैङ्गिक समानता एवं सशक्तिकरण, सामाजिक न्याय तथा समावेशीकरणलाई आन्तरीकीकरण, मूलप्रवाहीकरण र स्थानीयकरण गर्ने र तहगत तथा क्षेत्रगत समन्वय, सहकार्य र साझेदारी प्रवर्धन गर्ने रणनीति लिएको छ । नेपाल सरकारले महिला हिंसा विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा, शोषण तथा विभेद र बहिष्करण विरुद्ध शुन्य सहनशीलताको नीति अवलम्बन गरेकोछ ।

लैंगिक हिंसा सम्बोधनका लागि हाल उपलब्ध सेवाहरु धेरै जसो जिल्ला स्तरमा रहेका छन् । विशेष गरी दूर दराजका क्षेत्रहरुमा गम्भीर रुपले सेवाको अभाव देखिन्छ । लैंगिक हिंसा सम्बन्धी मुद्दा वा उजुरी (Cases) को प्रकृयागत अभिलेखिकरण, केस व्यवस्थापन र सिफारिस गरिएका उजुरीहरु (referrals) को प्रभावकारी कार्यन्वयन हुन आवश्यक देखिएको छ । अधिकांश स्थानीय तहहरुमा लैंगिक हिंसा निवारण कोष (GBV Elimination Fund) स्थापना गरिएको छ, जसको प्रभावकारी रुपमा परिचालन हुन जरुरी छ । यी सवालहरु सम्बोधनका लागि लैंगिक हिंसा रोकथाम तथा प्रतिकार्य संस्थागत गर्ने परियोजना (IGBVRN) संचालनमा रहेकोछ ।

बहुपक्षीय लैङ्गिक हिंसा प्रतिकार्य सेवाहरुमा महिला तथा बालिकाहरुको पहुँच वृद्धि गर्ने उद्देश्य सहित लैङ्गिक हिंसा रोकथाम तथा प्रतिकार्यका लागि एकिकृत सेवा पहुँच परियोजना (IGBVRN) कोशी र लुम्बिनी प्रदेशका

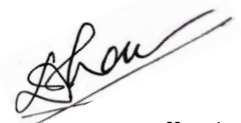
६ वटा स्थानीय तहहरूमा सञ्चालनमा रहेकोछ । जस मध्ये धनकुटा नगरपालिका पनि एक हो । लैङ्गिक हिंसा रोकथाम तथा प्रतिकार्यका लागि परियोजना कार्यन्वयन इकाईद्वारा संचालनमा रहेका सेफ स्पेस, मोवाइल क्लिनिक र पालिकामा पहिचान भएका लैङ्गिक हिंसा पिडित तथा प्रभावितहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श तथा लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध समुदायमा जनचेतना कार्यक्रम संचालन आदि परियोजनाको मुख्य क्रियाकलाप रहेकाछन् । साथै पुरुष संजाल, स्थानीय तह स्तरीय मंच लगायत अन्य अग्रपडितमा रहेका सेवा प्रदायक सस्थाहरु तथा सरोकारवालाहरूसंग समन्वय गरी लैङ्गिक हिंसाबाट पिडित वा प्रभावितलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवाको व्यवस्था गरिएकोछ ।

२. उद्देश्य :

लैङ्गिक हिंसाबाट पिडित वा प्रभावित व्यक्तिहरूलाई हुन सक्ने मनोसामाजिक जोखिमलाई पहिचान गर्दै गुणस्तरीय परामर्श सेवा प्रदान गरी समुदायमा लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरणका लागि सहयोग गर्ने ।

३. कार्य विवरण र जिम्मेवारी

- लैङ्गिक हिंसाका कारणले मनोसामाजिक समस्या भएका व्यक्ति तथा परिवारका सदस्यहरूको पहिचान गर्ने र थप सेवा आवश्यक परेमा मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्ने नजिकको अस्पतालमा स्थापित एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र (One Stop Crisis Management Center- OCMC) तथा अन्य सम्बन्धीत निकायहरूका सेवा सम्बन्धी जानकारी गराउने ।
- स्थानीय तहद्वारा संचालन हुने लैङ्गिक हिंसा न्यूनीकरण सम्बन्धी संरचनाहरु जस्तै सेफ स्पेस, मोवाइल क्लिनिकलाई सहजीकरण गर्ने र पुरुष संजाल, पालिका स्तरीय लैङ्गिक हिंसा सम्बोधनका लागि मंच लगायत अन्य अग्रपड्तीमा रहेका सेवा प्रदायकहरु तथा सरोकारवालाहरु संग समन्वय गर्ने ।
- किशोर किशोरी, महिला तथा सीमान्तकृत समुदायका व्यक्ति विरुद्ध हुने लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिम तथा परामर्श कार्यक्रमका सहभागीहरूलाई आवश्यकताको आधारमा मनोसामाजिक परामर्श सेवा बारे जानकारी गराउने ।
- बालविवाह, आत्महत्या रोकथाम एवम् यौनजन्य तथा लैङ्गिक हिंसा रोकथामका लागि नगरपालिका स्तरका सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थासँग समन्वय तथा सहकार्य गरी समुदाय स्तरका समूह/ क्लबका सदस्य, विद्यार्थी, शिक्षक तथा अभिभावकलाई अभिमुखीकरण गर्ने ।
- परियोजना कार्यान्वयन इकाईको समन्वय र सहयोगमा परामर्शदाताले आवश्यकता अनुसार मनोसामाजिक सेवा प्रदान गर्ने र जनचेताका कार्यक्रम संचालन तथा सहजीकरण गर्ने ।

- मनोसामाजिक परामर्श सेवा प्रदान गर्दा अपनाउनुपर्ने हिंसा पिडित केन्द्रित आधारभूत सिद्धान्तहरू जस्तै: उपर्युक्त स्थान, आदर, सुरक्षा, गोपनीयता, गैर भेदभाव, सूचित सहमति, सशक्तिकरण र विश्वसनीयता अवलम्बन गर्ने ।
- मनोसामाजिक परामर्श प्राप्त पिडित/प्रभावित तथा मानसिक स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेका व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क संकलन व्यवस्थापन, मासिक तथा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी नगरपालिकालाई उपलब्ध गराउने ।
- हिंसा पिडित/प्रभावितको अवस्था विश्लेषण गरी घटना व्यवस्थापक तथा केश वर्कर सँग समन्वय गरी विशेषज्ञ मनोचिकित्सक सेवा उपलब्ध गराउन स्वास्थ्य संस्थामा प्रेषण गर्ने ।
- प्रभावितलाई आधारभूत मनोसामाजिक सेवा दिनुका साथै उनीहरूलाई एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र तथा अन्य सम्बन्धित निकायहरूबाट उपलब्ध हुने सेवाको बारेमा जानकारी गराउने ।
- पहिचान भएका र परामर्श सेवा लिई घर फर्किएका पिडित तथा प्रभावितहरूको अनुगमन गर्ने र आवश्यकता भएमा समुदाय तथा घर परिवारस्तरमै फलोअप परामर्श सेवा उपलब्ध गराउने ।
- मनोसामाजिक परामर्श प्रशिक्षण, क्षमता विकास कार्यक्रमहरूमा सहभागी हुने तथा सञ्चालन गर्ने ।
- साप्ताहिक परियोजना समन्वय बैठकहरू र कर्मचारीहरूको नियमित बैठकमा सहभागी हुने ।
- स्वास्थ्यकर्मीहरू र महिला स्वयंसेविकाहरूलाई तालिम सञ्चालन गर्न सहयोग गर्ने ।

४. शैक्षिक योग्यता तथा कार्य अनुभव

- मान्यता प्राप्त शैक्षिक संस्थाबाट न्युनतम प्रमाण पत्र उत्तीर्ण गरेको ।
- मनोविमर्श परामर्श तथा मनोसामाजिक क्षेत्रमा तालिम तथा सुपरिवेक्षण गर्ने दक्षता राखेको संस्थाबाट कम्तिमा ६ महिना तालिम लिएको हुनुपर्नेछ ।
- कम्तिमा ३ वर्ष मनोसामाजिक क्षेत्रमा समुदायमा काम गरेको अनुभव भएको हुनु पर्नेछ ।
- सम्वेदनशीलता र गोपनीयताको उच्च समझदारी पालना गर्ने सीप भएको ।
- सहानुभूतिपूर्ण व्यवहार र सुन्ने सीप भएको हुनुपर्ने ।
- कम्प्यूटर सम्बन्धी आधारभूत ज्ञान भएको ।

५. कार्यवधि: हाललाई यो पदको कार्य अवधि आगामी २०८३ साल असार मसान्तसम्म रहनेछ र परियोजनाको कार्य अवधि थप भएमा कार्य क्षमताको आधारमा नवीकरण हुन सक्नेछ ।

६. प्रतिवेदन : मासिक, त्रैमासिक र वार्षिक प्रतिवेदन कार्यक्रमका सम्पर्क व्यक्तिसंगको समन्वयमा केस म्यानेजरलाई पेश गर्ने ।

७. अपेक्षित उपलब्धि :

- मनोसामाजिक परामर्श सेवा दिएका हिंसा पिडित तथा प्रभावितको तथ्याङ्क व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।
- मनोसामाजिक परामर्श सम्बन्धी जनचेतनाका कार्यक्रम संचालन तथा सहजिकरणको प्रतिवेदन तयार भएको हुनेछ ।
- कार्यक्रम सम्पन्न, मासिक तथा वार्षिक प्रतिवेदन उपलब्ध हुनेछ ।
- OCMC तथा अन्य सम्बन्धित निकायमा प्रेषण भएका हिंसा पिडितहरूको अध्यावधिक तथ्याङ्क व्यवस्थापन हुनेछन् ।
- एकद्वारसंकट व्यवस्थापन केन्द्र तथा अन्य सम्बन्धित निकायहरूमा उपलब्ध हुने सेवाको जानकारीमूलक सूचनाको संकलन भएको हुनेछ ।

